

Literaturaj perloj, 10-a parto
La teatra korbo de Julio Baghy
Claude Gacond, 252-a radioprelego, 1968.08.07 & 10

Cl.- Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

Ni daŭrigas nian legadon de tekstoj, kiujn ĉiu mezkulturita esperantisto devus koni. Ni pensas, ke tiujn literaturajn dokumentojn oni devus studi en esperanto-kursoj por progresantoj. Pri nia elekto oni povas diskuti. Pro tio ni atendas viajn rimarkojn kaj eĉ proponojn pri tekstoj, kiujn ni ne citis.

A.- Ni legas hodiaŭ erojn el *La Teatra Korbo* de Julio Baghy.

Cl.- «Iam, ie estis korbo, duonmetron alta kaj iom longe ovala. Nenio eksterordinara karakterizis ĝin. Ĝi estis nek pli arta, nek malpli bela ol ĝiaj korbofratoj. Solida manplektaĵo el salikaj vergoj. En la laca kapo de metiisto nestis ĉiutagaj panzorgoj dum liaj kalokrustaj manoj donis formon al la korbo. [...]

A.- Kaj ĝi trovis aĉetanton. En tiu tago freŝa pano kvietigis la malsaton de grandnombra familio. [...]

Cl.- La korbo komencis sian devokonscian vivon. Ĝia vivprincipo estis : « Honesta laboraĵo honeste servas ». Fidele ĝi gardis ĉion, kion la gemastroj metis en ĝin. Ĝia enhavo konstante variis. [...]

A.- En ĝi sinsekve alternadis : reĝa trenaĵo kaj almozula sako, kavaliraj botoj kaj kampanaj bastŭoj, pastra robo kaj jakobena ĉapo, kruco kaj glavo, kasko kaj arlekena kapornamo. Ĉiuvespere ĝi estis portata en grandan vestejon, kie ĝi renkontis multajn korbojn, similajn al ĝi. Ĉiuvespere ĝi devis esti la atestanto ĉe aliformiĝo de sia mastro. [...]

Cl.- Tia estas la sorto de ĉiu teatra korbo kaj tiel ĝi vivis kelkajn jarojn. Ĝi spertis ja tiom, ke ĝi ne plu atendis ion surprizan.

A.- Tamen la sorto konservis ion surprizan por ĝi. Iun tagon la korbo estis metita sub la tablon. Ĝi povis miri tre pri sia nova, nekutima enhavo. Sur ĝia profundo, nun lite remburita, kuŝis sveninta novnaskito, kiun la kurbdorsa akuŝistino fervore vangofrapadis ĝis ekviviĝo. [...]

Cl.- Depost tiu tago la korbo fariĝis molsina vartistino. Ĝi estis ja simpla kaj fidine forta. La alfiksitaĵoj balancelignoj, kiuj faras la ordinarajn lulkorbojn kaprice viglaj, mankis ĉe ĝi. Neŝanceble firme ĝi kontraŭstaris al renversoj. Tio montras, ke ĝi estis konscia teatra korbo, kiun amuzis, fierigis, eĉ kontentigis la nova tasko.

A.- La korbo kaj la infano ofte pasigis solaj la unuan duonon de la nokto. La gemastroj ludis komedion por la pano de la realeco. Tiu intima duopo kreis reciproke amikecon inter ili.

Cl.- Kiam la infanaj okuloj, larĝe streĉitaj, fiksiĝis al la malsupro de la tablo aŭ vagadis al la foraj objektoj, kies konturoj perdiĝis en la palpebruma duonhelo de la petrola lampeto, staranta sur la tablo, tiam la korbo silentis kaj senvorte plenumis sian devon.

A.- Kiam la piedetoj energie tamburadis sur ĝiaj salikaj ripoj, la korbo kvazaŭ tiklata ekkridis gaje, knare. Estas ja amuze, kiel tiu homido gimnastikas !

Cl.- Kiam pro sonĝpela malsato aŭ troplena stomako suferis la infano kaj li plende ploretis, la korbo tuj konsolis lin laŭ lulo de la patrinaj manoj. Ritme, centfoje ĝi ripetis la samon.

A.- - Kres-ku knab' ... kres-ku knab' ... kres-ku knab' ...

Literaturaj perloj, 10-a parto
La teatra korbo de Julio Baghy
Claude Gacond, 252-a radioprelego, 1968.08.07 & 10

Cl.- Ju pli kreskis la infano, des pli firmiĝis la reciproka amikeco. La korbo instruis lin rekte stari kaj ĝia rando servis kiel protekta apogilo, kiam la knabeto faris siajn unuajn paŝojn ĉirkaŭ ĝi. Ho, kiel gaje ridis la fidela korbo !

A.- Kaj iun tagon la infano superkreskis la korbon. Li grimpis sur la kanapon por rigardi tra la fenestro en la nekonatan mondon. La korbon mutigis la melankolio kaj turmentis ioma ĵaluzo. Ĉu ĝi estos forgesita de li por ĉiam ?

Cl.- Denove ĝi komencis plenumi sian antaŭan taskon. Ĝi pleniĝis de teatraj kostumoj, fabellandaj objektoj kaj per tio ĝi reallogis sian amiketon. Ĝi estis ja bonkora simpla korbo, kiu lulis jen iluzi-ĉifonojn, jen infanon sopirantan al iluzioj.

A.- La kreskanta homido ĉiam pli malofte vizitis sian amikon. Lin allogis la mirakloj de la “mondo”; la kurantaj kokidetoj sur la korto, la kolera meleagro, la ludema hundo-kamarado. Li forgesis la protekteman korbon.

Cl.- Iun tagon, li estis apenaŭ trijara hometo, lia patro kondukis lin al la korbo. Ĝi denove staris sub la tablo. Ĝi protektis novan vivon : lian bukloharan fratineton.

A.- La knabeto eksidis ĉe la korbo kaj mire rigardis la vivantan pupon. Li ne konsciis bone pri la donaco de la vivo, nur tion li sentis, ke en lia koreto muzikas neesprimebla ĝojo. Li ne plu estos sola. Ne estos necese ludi kun stultaj kokidetoj, time forkuri de la sinblovanta meleagro kaj... kaj la hundo-kamarado povos veni ankaŭ en la ĉambron por kune gardi la vivantan pupon.

Cl.- Kaj pasis semajnoj kaj monatoj. La korbo ĉiam ĝoje knaradis, ĉar estis ja tre amuze vidi kune la du infanojn. La knabeto ĉiam pli kaj pli konscie prenis al si la protektadon de sia fratineto kaj dum la tuta tago li ludadis ĉe la korbo. Li ŝajnis esti ravita de ŝiaj skarabonigraj okuloj, laŭta rido, nekomprenebla parolo. Pli gaja, pli feliĉa knabeto eble neniam vivis sur la tero ol li. [...]

A.- Iun vesperon, lia patrino kun larmoj en la okuloj, avertis lin : « Preĝu, fileto ! »... Kaj li preĝis kun premita koro ĝis ekdormo... La postan matenon li gaje kuris al la korbo kaj ĝi estis – malplena... funebre malplena. La korbo silentis.

Cl.- Teruro ektordis la infanan koron. Kiu rajtis rabi for de li lian fratineton ?

A.- La anĝelo reflugis en la ĉielon – sonis la plora patra respondo.

Cl.- Ĉu ŝi reflugis ? Ne ! Neeble ! Mi ja amis ŝin... mi ja amas ŝin – kaj la knabeto falis sur la malplenan korbon.

A.- La korbo plende dolore ploris kun sia amiketo kaj longe... longe... tiel longe kiel la freneziga sufero skuis lian korpon... Kaj ankoraŭ ili ofte ploris tiel kune.

Cl.- La knabo restis sola. Ho, kiel sola li restis ! En la noktaj horoj lia animo banis sin en larmoj. Lia fantazio desegnis monstro-vizaĝojn inter la ornamaĵojn de la murtapiŝoj kaj kreis fantomojn el la tremantaj ombroj. Ĉiun fabelon li imagis pura vero kaj ties herooj aperis antaŭ li jen por timigi, jen por kuraĝigi lin.

A.- La korbo denove migradis inter la hejmo kaj la teatra vestejo. Vespere ĝi servis por la patro, tage ĝi logis al si la filon. Tiam la knabeto staris ĉe la iluziplena korbo, rigardadis la reĝan trenadon, la almozulanan sakon, prenis sur sin la pastran veston, armis sin per la kasko kaj glavo, genufleksis antaŭ la episkopa kruco. Sed li preferis la arlekenan ĉapon. Ĝi estis ja tiel amuza, tiel kolorriĉa, tintilhava objekto !

Literaturaj perloj, 10-a parto
La teatra korbo de Julio Baghy
Claude Gacond, 252-a radioprelego, 1968.08.07 & 10

Cl.- Kaj li ludis... ludis diversajn rolojn por si mem, kaj por sia sola amiko : por la teatra korbo... kaj li atendis sopire je la momento, kiam ĝi denove estos metita – sub la tablon.

A.- Sopirataj mirakloj ne efektiviĝas. Li restis sola kaj dum sia tuta vivo li serĉis la perditan fratineton... »

Cl.- Vi povas relegi tiun freŝan aŭtobiografian rakonton de Julio Baghy en lia sentoplina libreto *La teatra korbo*.

A.- Vi aŭdis prelegon el Svislando.

Cl.- Parolis Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !

-oOo-